

FUNDAȚIA DESIRE

pentru Deschidere și Reflexie Socială

Str. Vântului nr. 35, 400221 Cluj, România,

Tel/Fax: +40-364/143220, +40 -740-137561

E-mail: desire_cluj@yahoo.com, eni_personal@yahoo.com

www.desire-ro.eu

Către

Primăria Cluj-Napoca

În atenția

Domnului Primar Emil Boc

Doamnei Vice-primar Anna Horváth

Consiliul Local Cluj-Napoca

În atenția

Domnului Președinte de ședință, Botond Csoma

Domnului președinte al Comisiei pentru buget-finanțe, ordine publică și protecție civilă, Florin-Valentin Gliga

Domnului președinte al Comisiei pentru administrație publică locală, probleme juridice, servicii publice și comerț, Radu Moisin

Domnului președinte al Comisiei pentru urbanism, amenajarea teritoriului și protecția mediului, Adrian Popa

Doamnei președinte al Comisiei pentru învățământ, cultură, culte, drepturile omului, minorități și societatea civilă, Anna Horváth

Domnului președinte al Comisiei pentru sănătate, muncă, protecție socială, tineret și sport, Ovidiu Laurean Turdean

Doamnei președinte al Comisiei pentru fonduri europene, relații externe, turism, orașe înfrățite și strategii de dezvoltare comunitară, Anca Angela Mureșan

PROPUNERI PRIVIND BUGETAREA POLITICILOR LOCALE DE INCLUZIUNE ȘI COEZIUNE SOCIALĂ ȘI TERITORIALĂ. CAZUL ZONEI DE LOCUIRE DEFAVORIZATĂ PATA RÂT

Cluj-Napoca, 14.03.2013.

Cu ocazia participării la dezbaterile publice organizate de Primăria Cluj-Napoca între 5-8 martie 2013 cu privire la proiectul de buget al municipiului pe anul 2013, am prezentat câteva considerente generale și particulare în legătură cu abordarea fenomenului excluziunii sociale manifestat în orașul nostru printre altele prin formarea zonei de locuire defavorizate din Pata Rât.

Pe această cale, în preajma votării bugetului local pentru anul 2013, doresc să re-atrag atenția consilierilor locali și ai membrilor executivului asupra nevoii urgente de a elabora și implementa o strategie de dezvoltare a orașului care să includă măsuri complexe în vederea desegregării și integrării teritoriale și sociale a zonei Pata Rât, care să fie susținute de voința politică a Consiliului Local și Primăriei, precum și de un buget multi-anual și multi-sectorial necesar implementării acestor măsuri.

Transformarea Clujului în capitală europeană înseamnă și crearea acestui oraș ca spațiu al punerii în practică a principiului european de incluziune socială și al creșterii/dezvoltării incluzive.

FUNDAȚIA DESIRE

pentru Deschidere și Reflexie Socială

Str. Vântului nr. 35, 400221 Cluj, România,

Tel/Fax: +40-364/143220, +40 -740-137561

E-mail: desire_cluj@yahoo.com, eni_personal@yahoo.com

www.desire-ro.eu

Considerente generale

Zona de locuire defavorizată din Pata Rât s-a format de-a lungul deceniilor datorită mai multor factori. Printre aceștia se află următoarele:

- măsurile directe aprobate de Consiliul Local și administrate de Primărie în urma cărora grupuri de romi defavorizați, rămași fără locuință din diverse motive (printre ele evacuările forțate), au fost relocați în zona Pata Rât în locuințe sau adăposturi inadecvate unui trai uman demn (strada Cantonului, noul Pata Rât/ Colina Verde/ str. Platanelor, rampa de gunoi); astfel încât circa 42% dintre cele 1500 de persoane care azi locuiesc în zona Pata Rât au fost plasați acolo prin măsuri administrative;
- neintervenția adecvată a Primăriei și Consiliului Local în soluționarea sustenabilă a acestei stări de marginalitate urbană avansată (serviciile Departamentului de Asistență Socială și Medicală, nefiind nici suficiente, în sine nu sunt capabile să rezolve această problemă)
- iresponsabilitatea și indiferența cu care Consiliul Județean și alți factori de decizie au tratat problema gropii de gunoi formate în Pata Rât, precum și problema impactului mediului poluat asupra sănătății și vieții oamenilor care locuiesc în zonă, dar și problema condițiilor muncii precare prestate de nevoiașii care, prin căutarea unor surse de trai, au asigurat, de-a lungul a patru decenii, selectarea deșeurilor produse de cetățenii și întreprinderile/companiile municipiului Cluj-Napoca.

În aceste condiții, autoritățile publice locale au o dublă responsabilitate față de cetățenii Clujului care locuiesc în zona Pata Rât.

Recomandări generale

Gravitatea și amploarea problemelor sociale create în zona de locuire defavorizată din Pata Rât impune aplicarea unor strategii complexe, care îmbină măsurile pe termen scurt cu cele pe termen mediu și lung.

- 1) Pentru ca măsurile direcționate către locuitorii din Pata Rât menite să asigure incluziunea lor socială și teritorială să aibă un impact pozitiv durabil, ele trebuie integrate (*mainstreamed*) în politicile publice locale care transpun în practică la nivelul municipiului Cluj-Napoca dezideratele dezvoltării/ creșterii incluzive definite în Strategia Europa 2020, precum și ale Strategiei Naționale de Incluziune a Romilor. În particular, ele trebuie integrate pe de o parte în politicile locale de incluziune socială, și pe de altă parte în politicile locale de incluziune socială a romilor.
- 2) În vederea elaborării și implementării acestor politici locale, este nevoie de crearea unei unități de incluziune socială, care să aibă un corp administrativ la nivelul Primăriei și un corp decizional în cadrul Consiliului Local. Această unitate ar avea menirea să elaboreze, implementeze și monitorizeze, și să

FUNDAȚIA DESIRE

pentru Deschidere și Reflexie Socială

Str. Vântului nr. 35, 400221 Cluj, România,

Tel/Fax: +40-364/143220, +40 -740-137561

E-mail: desire_cluj@yahoo.com, eni_personal@yahoo.com

www.desire-ro.eu

asigure colaborarea dintre diversele Comisii ale Consiliului Local, respectiv între diversele Direcții ale Primăriei. În acest sens, Consiliul Local ar putea înființa o Comisie de specialitate în incluziune socială, iar Primăria o Direcție de Incluziune Socială. Activitățile, serviciile și programele oferite de aceste unități ar fi susținute printr-o categorie de buget dedicat incluziunii sociale. Pe lângă consilieri locali și personal administrativ, aceste unități și-ar desfășura activitatea pe baza asigurării participării la luarea deciziilor atât a mediului asociativ local implicat, cât și a cetățenilor, în primul rând celor care aparțin categoriilor sociale defavorizate afectate de fenomenul excluziunii și marginalizării sociale. Ar fi de dorit ca participarea societății civile la acest demers să fie facilitată de Primărie și Consiliu Local încă din etapa de elaborare a conceptului cadru și a propunerii de proiect de hotărâre privind bazele și practicile instituționale care să gestioneze politicile locale de incluziune socială.

- 3) Locuitorii din Pata Rât trebuie consultați și informați în mod permanent în legătură cu deciziile privind implementarea programelor care îi afectează, cu stadiul în care se află acestea, și cu planurile de dezvoltare ale zonei. Este nevoie și de asigurarea participării la acest proces de consultare a mediului asociativ local cu expertiză și experiență în domeniu.
- 4) Bugetul public local alocat planului de desegregare și integrare teritorială și socială pentru zona Pata Rât poate fi completat din fonduri europene nerambursabile dedicate asigurării coeziunii teritoriale și unor programe integrate de locuire, dar și din bugetele de reechilibrare, precum și din fondurile de rezervă alocate orașului de la nivel județean și/sau central cu scopul acoperirii unor investiții de dezvoltare infrastructurală.
- 5) În vederea susținerii și recunoașterii internaționale a eforturilor depuse de municipalitate în domeniul incluziunii sociale (a romilor), orașul Cluj ar putea fi integrat în rețele urbane europene cum este “Alianța Europeană a Orașelor și Regiunilor pentru Incluziunea Romilor” (*European Alliance of Cities and Regions for Roma Inclusion*),¹ sau rețeaua EUROCITIES și parteneriatul susținut de acesta “Orașe pentru Incluziune Activă” (*Cities for Active Inclusion*),² sau în “Platforma europeană împotriva sărăciei și excluziunii sociale (*European Platform Against Poverty and Social Exclusion*)”³ și URBACT.⁴

¹ Programul va fi lansat de Consiliul Europei în 20 martie 2013, http://www.coe.int/t/congress/Sessions/alliance/default_en.asp

² <http://www.eurocities.eu/eurocities/priorities/inclusion>, <http://www.eurocities-nlao.eu/>

³ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=961&langId=en>

⁴ URBACT este un program European, parte a politicii europene de coeziune cofinanțat de Fondul European de Dezvoltare Regională și Statele Membre ale Uniunii Europene, dedicat dezvoltării urbane integrate. Conceptul de abordare integrată a dezvoltării urbane a fost inițiat în multe state europene în anii 1990 prin proiecte de regenerare urbană derulate în zone defavorizate. Existența acestor zone, precum și deteriorarea stocului de locuințe sociale a impus necesitatea dezvoltării unor inițiative teritoriale, care combină investițiile infrastructurale în domeniul locuințelor cu măsuri de promovare a

FUNDAȚIA DESIRE

pentru Deschidere și Reflexie Socială

Str. Vântului nr. 35, 400221 Cluj, România,

Tel/Fax: +40-364/143220, +40 -740-137561

E-mail: desire_cluj@yahoo.com, eni_personal@yahoo.com

www.desire-ro.eu

Recomandări specifice (pe domeniile bugetului local)

Infrastructură și dezvoltare

- 1) Implementarea pachetului integrat de proiecte, care a fost elaborat în cadrul Proiectului preparatoriu al Primăriei Cluj-Napoca finanțat de Open Society Foundations derulat cu asistența tehnică a Programului de Dezvoltare al Națiunilor Unite, precum și pe baza expertizei oferite în regim de voluntariat de către membrii Grupului de Lucru al Organizațiilor Civice.
- 2) Chiar dacă, în pofida recomandărilor venite dinspre DG Regio al Comisiei Europene cu privire la programe integrate de locuire destinate unor comunități marginalizate, printre ele romi,⁵ Ministerul Dezvoltării Regionale și Programul Operațional Regional nu acceptă în momentul de față finanțarea pachetului integrat de proiecte, ci numai finanțarea componentei de investiție infrastructurală, Primăria și Consiliul Local din Cluj trebuie să găsească surse suplimentare pentru implementarea acestui proiect pilot ca întreg.
- 3) Încheierea unui parteneriat cu Ministerul Dezvoltării Regionale, cu Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, și cu Ministerul Fondurilor Europene în vederea implementării pachetului integrat de proiecte menționat mai sus, care are atât o componentă de dezvoltare infrastructurală, cât și una de dezvoltare socială (incluzând măsuri de servicii sociale în vederea asigurării unor locuri de muncă și accesului la educație de calitate, precum și măsuri de desegregare). Încheierea acestui Parteneriat ar trebui susținută de toți consilierii locali.
- 4) Proiectul pilot adresat locuitorilor din Pata Rât implementat prin pachetul integrat de proiecte trebuie să se integreze atât într-o strategie de lungă durată dedicată desegregării și integrării teritoriale și sociale a zonei Pata Rât și a comunităților de acolo, cât și într-o strategie mai amplă pentru incluziune socială și teritorială a orașului Cluj-Napoca, și a Zonei Metropolitane Cluj. Strategia de dezvoltare a Clujului pentru perioada 2014-2020 ar trebui să aibă și un plan de dezvoltare teritorială și spațială dedicat zonelor de locuire defavorizate și comunităților marginalizate, care să imbine investițiile infrastructurale cu dezvoltarea economică, socială, comunitară și umană.

---

dezvoltării economice și a incluziunii sociale (vezi despre asta aici: <http://urbact.eu/en/integrated-urban-development/understanding-integrated-urban-development/>). Rețeaua SUITE (*Social and Urban Inclusion through Housing*) al URBACT și-a propus co-operarea între parteneri în vederea optimizării soluțiilor privind asigurarea unui stoc de locuințe sociale accesibile, precum și a coeziunii sociale prin mixtură socială și locuire sustenabilă (<http://urbact.eu/en/projects/quality-sustainable-living/suite/homepage/>).

⁵ *Guidance note on the implementation of integrated housing interventions in favor of marginalized communities under the ERDF*, approved by the Committee of Coordination of the Funds in February 2011.

FUNDAȚIA DESIRE

pentru Deschidere și Reflexie Socială

Str. Vântului nr. 35, 400221 Cluj, România,

Tel/Fax: +40-364/143220, +40 -740-137561

E-mail: desire_cluj@yahoo.com, eni_personal@yahoo.com

www.desire-ro.eu

- 5) Găsirea unor soluții legale și tehnice în vederea contractării pentru efectuarea unor lucrări publice (curățenie, spații verzi etc) a unor întreprinderi sociale create de asociații ale comunităților defavorizate din Pata Rât care să asigure locuri de muncă pentru membrii lor, precum și investirea unei părți a profitului în dezvoltare comunitară.⁶
- 6) Găsirea unor soluții legale și tehnice care implică aplicarea unor măsuri afirmative, permise de legislația europeană și românească, pentru promovarea angajării persoanelor defavorizate din Pata Rât în regiile aparținând Primăriei, precum și în companiile care efectuează lucrări publice.
- 7) Găsirea unor soluții legale și tehnice care implică aplicarea unor măsuri afirmative, permise de legislația europeană și românească, în vederea stabilirii unor criterii de atribuire a locuințelor sociale care să asigure șansa pentru persoane aparținând unor categorii defavorizate de a avea acces la locuințe sociale în vecinătăți mixte din punct de vedere social;⁷ precum și găsirea unor soluții în vederea subvenționării chiriilor.⁸

---

⁶ Legea achizițiilor publice din România prevede posibilitatea încheierii unor contracte de concesiune de lucrări publice și de servicii pe baza “dreptului special sau exclusiv”, adică pe baza “dreptului care rezultă din orice formă de autorizare acordată, conform prevederilor legale sau ca urmare a emiterii unor acte administrative, de o autoritate competentă și care are ca efect rezervarea desfășurării de activități în domeniul anumitor servicii publice numai de către una sau de către un număr limitat de persoane”, în măsura în care acestea sunt compatibile cu prevederile Tratatelor europene [Legea 337/2006 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii, Art. 3, punctul (k) și punctul (x), precum și Art. 15, punctul (1), http://www.ugal.ro/doc/ugal/Legislatie_legea337_2006.pdf]. Constituit sub acest nume în 2008, *Social Economy Europe* (<http://www.socialeconomy.eu.org>), instituție reprezentantă a economiei sociale la nivelul Uniunii Europene, consideră că revizuirea legislației comunitare cu privire la achizițiile publice (preconizat în documentul din ianuarie 2011 al Comisiei Europene, “*Green Paper on the modernization of EU public procurement policy - Towards a more efficient European Procurement Market*”) este o șansă unică de a promova achizițiile publice responsabile social și de a transforma achizițiile publice în instrument prin care se realizează dezideratele Strategiei Europene 2020, printre ele incluziunea socială și crearea oportunităților de angajare. Mai departe, Proiectul de lege din 2011 privind economia socială din România, făcând referire la Legea achizițiilor publice, a prevăzut posibilitatea de a formula criteriile de selecție pentru contracte de concesiune de lucrări publice și de servicii în așa fel încât acestea să încurajeze participarea întreprinderilor sociale la procedurile de achiziție publică.

⁷ Conform legislației românești în vigoare, „locuința socială este o locuință care se atribuie cu chirie subvenționată unor persoane sau familii, a căror situație economică nu le permite accesul la o locuință în proprietate sau închirierea unei locuințe în condițiile pieței” [Art. 2, lit. (c) Legea 114/1996, Legea locuințelor, republicată, http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.http_act_text?id=4003]. Recomandările legate de categoriile cărora măsura li se adresează cu precădere: „tinerii căsătoriți care au fiecare vârsta de până la 35 de ani, tinerii proveniți din instituții de ocrotire socială și care au împlinit vârsta de 18 ani, invalizii de gradul I și II, persoanele handicapate, pensionarii, veteranii și văduvele de război, ... alte persoane sau familii îndreptățite.” Specificarea art. 43 „alte persoane sau familii îndreptățite” lasă consiliilor locale libertatea de a stabili, în funcție de problemele locative specifice, și alte categorii de beneficiari. Consiliile locale stabilesc anual criteriile și ordinea de prioritate, în funcție de care se realizează repartitia locuințelor sociale, în condițiile respectării prevederilor Legii 114. Transpunând tratatele internaționale din domeniul anti-discriminării, legislația din România prin Ordonanța de Guvern nr. 137/2000 privind combaterea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, art. 2 alin. 4 prevede: „Măsurile luate de autoritățile publice sau de persoanele juridice de drept privat

FUNDAȚIA DESIRE

pentru Deschidere și Reflexie Socială

Str. Vântului nr. 35, 400221 Cluj, România,

Tel/Fax: +40-364/143220, +40 -740-137561

E-mail: desire_cluj@yahoo.com, eni_personal@yahoo.com

www.desire-ro.eu

Educație, cultură și culte

- 1) Sprijinirea prin demersurile/ acțiunile consilierilor locali, membrii ai consiliilor de conducere ai școlilor din Cluj, a școlilor dedicate educației incluzive, precum și a eforturilor legate de desegregarea școlară la nivelul orașului nostru.
- 2) Sprijinirea financiară, prin măsuri afirmative, a școlilor care înmatriculează copii aparținând unor categorii sociale marginalizate din Pata Rât în vederea derulării programului școală după școală în unitățile lor (acoperind costurile mesei de prânz, dar și a asistenței profesionale aferente în cazurile familiilor care, din cauza condițiilor lor materiale precare, nu pot asigura participarea copiilor la astfel de programe).
- 3) Promovarea orașului Cluj ca oraș incluziv prin sprijinirea programelor sociale, culturale și economice dedicate asigurării accesului grupurilor defavorizate la servicii și bunuri publice, precum și a participării acestora la viața orașului.

Sănătate și asistență socială

- 1) Chiar dacă implementarea politicilor de incluziune socială ca parte a unei dezvoltări urbane integrate și incluzive depășește atribuțiile Direcției de Asistență Socială și Medicală a Primăriei, în raport cu zona de locuire defavorizată și marginală din Pata Rât aceasta are încă multe de făcut.
- 2) Precum am arătat cu multe ocazii, și precum ne arată și lista de nevoi urgente și curente elaborată prin activitatea facilitatorilor comunitari din Pata Rât, asigurarea accesului la servicii medicale primare și de urgență se află printre nevoile prioritare ale locuitorilor acestei zone defavorizate. Crearea unui cabinet medical comunitar cu finanțare de la bugetul local, în conformitate cu Legea sănătății, ar putea fi o soluție la această problemă acută.

în favoarea unei persoane, unui grup de persoane sau a unei comunități, vizând asigurarea dezvoltării lor firești și realizarea efectivă a egalității de șanse a acestora în raport cu celelalte persoane, grupuri de persoane sau comunități, precum și măsurile pozitive ce vizează protecția grupurilor defavorizate nu constituie discriminare în sensul prezentei ordonanțe.” Aceste măsuri au ca scop eliminarea unei situații defavorizate. Categoria defavorizată este definită prin art. 4 al O.G. nr. 137/2000 astfel: „În înțelesul prezentei ordonanțe, categorie defavorizată este acea categorie de persoane care fie se află pe o poziție de inegalitate în raport cu majoritatea cetățenilor datorită diferențelor identitare față de majoritate, fie se confruntă cu un comportament de respingere și marginalizare.”

⁸ Ca model vezi Hotărârea Consiliului Local al Sectorului 6 din București, din 31.01.2013, privind acordarea de la bugetul local al Sectorului 6 a unor sume de bani pentru plata chiriei unei locuințe ca măsură de prevenire și combatere a marginalizării sociale, conform prevederilor Legii 116/2002. <http://www.primarie6.ro/wp-content/uploads/2013/02/HCLS6-nr.-13.pdf>

FUNDAȚIA DESIRE

pentru Deschidere și Reflexie Socială

Str. Vântului nr. 35, 400221 Cluj, România,

Tel/Fax: +40-364/143220, +40 -740-137561

E-mail: desire_cluj@yahoo.com, eni_personal@yahoo.com

www.desire-ro.eu

- 3) Informarea persoanelor defavorizate din Pata Rât în legătură cu modalitățile de a accesa beneficiile sociale asigurate de legislația românească este și ea crucială, lucru care necesită asigurarea de resurse umane în cadrul Direcției de Asistență Socială și Medicală.
- 4) Facilitarea eliberării actelor de identitate permanente pe baza legislației în vigoare,⁹ care la rândul lor asigură accesul la beneficii și servicii sociale.
- 5) În vederea îmbunătățirii condițiilor de locuire și a accesului la utilități din această zonă, autoritățile locale ar putea să aloce fonduri din fondul lor de urgență.

Document elaborat de
Prof. univ. dr. Enikő Vincze
Președinta Fundației Desire

---

⁹ Dovada adresei de domiciliu pe baza căruia se pot elibera acte de identitate se poate face printre altele și cu “Declarația pe proprie răspundere a solicitantului (anexa nr.14), însoțită de nota de verificare a polițistului de ordine publică, prin care se certifică existența unui imobil și faptul că solicitantul locuiește efectiv la adresa declarată.” Vezi practica din orașul Ploiești: <http://www.ploiesti.ro/SPCLEP/Eliberare%20acte%20de%20identitate.htm>